

Yttrande över Promemoria "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar"

Kävlinge kommun lämnade i februari 2025 synpunkter på SOU 2025:7 "Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter". I maj 2025 publicerades en promemoria som utvecklar förslaget, men Kävlinge kommun anser inte att det tydligt framgår vilka bestämmelser som har lagts till eller utgått jämfört med SOU-förslaget.

Kommunen delar fortsatt regeringens ambition att skapa en tydligare, snabbare och mer förutsägbar tillståndsprövning för ny kärnkraft. Samtidigt kvarstår flera av de invändningar som kommunen framförde i sitt tidigare yttrande.

Kävlinge kommuns synpunkter

Promemorian bekräftar det kommunala planmonopolet genom att tydliggöra att regeringens bedömning enligt 3 – 4 kap. miljöbalken inte är bindande vid detaljplan- eller lovprövning. Den inför också en formell yttranderätt för kommunen varje gång den statliga planen förlängs. Detta anser Kävlinge kommun är positivt.

Samtidigt innebär promemorian att kommunens tillstyrkan blir oåterkallelig; det finns ingen möjlighet att knyta den till villkor eller tidsgränser eller att återta den om förutsättningarna förändras innan miljöbalkstillståndet meddelats. Den statliga planens automatiska förlängning kan fortfarande låsa marken under decennier, och regeringens överprövningsmöjlighet att köra över ett kommunalt nej till slutförvar har lämnats oförändrad.

Nedan följer mer detaljerade synpunkter som Kävlinge kommun önskar lyfta:

1. **Antalet kommunala veton**

Promemorian anger att kommunal tillstyrkan krävs för både den statliga planen och den efterföljande ansökan, men det framgår inte om detta innebär ett eller två självständiga vetobeslut. Lagtexten bör tydliggöra om kommunen har möjlighet att pröva frågan vid två separata tillfällen och hur dessa beslut förhåller sig till varandra.

2. **Villkorad och återkallelig tillstyrkan**

Kommunens tillstyrkande är fortsatt en förutsättning för att en anläggning ska få godkännas eller en plan ska få antas. Efter att ansökan eller planen har tillstyrkts av kommunen får kommunen inte ändra sitt beslut. Kävlinge kommun anser därför att kommunen bör ges rätt att koppla sin

tillstyrkan till uppfyllelse av tydliga villkor, exempelvis komplett strategisk miljöbedömning, finansiering av beredskap och en tidsgräns för projektets genomförande, samt rätt att återkalla tillstyrkan om väsentliga förutsättningar ändras innan miljöbalkstillståndet är klart.

3. **Tillgång till ansökningshandlingar i god tid**

Förslaget anger att kommunen endast "underrättas" när ansökan inkommer. För att säkerställa en rättssäker och välgrundad bedömning bör kommunen få de delar av ansökan som den kan yttra sig över i god tid före beslut om tillstyrkan. Ges inte tillräckligt med tid är risken stor att planen eller ansökan inte tillstyrks på grund av tids- och resursbrist.

4. **Tids- och marklåsning**

I promemorian föreslås att i en plan för kärntekniska anläggningar ska det anges hur länge planen gäller. Tiden får inte vara kortare än fem år och inte längre än femton år. Om giltighetstiden löper ut medan det finns pågående tillståndsprövningar enligt miljöbalken ska planen fortsätta att gälla till dess att samtliga provningar är slutligt avgjorda.

Kävlinge kommun anser att en automatisk förlängning av den statliga planen bör begränsas till maximalt femton år. Varje förlängning ska föregås av kommunal prövning, och frågor om ersättning och kompensation, eftersom området i praktiken fryses för annan mark- och vattenanvändning under hela provotiden. Så länge planen gäller och tillståndprocessen pågår kan kommunen inte vidareutveckla det avsedda området för varken bostäder, service och infrastruktur eller för näringslivsändamål. En tydlig tidsbegränsning och reglerad kompensation är därför önskvärd för att balansera statens behov av investeringstrygghet mot kommunens ansvar för hållbar lokal utveckling.

5. **Veto-skydd vid avfallsförvaring**

Promemorian förslår oförändrat att regeringen, även utan kommunal tillstyrkan, kan godkänna mellan- eller slutförvaring av kärnämnen eller kärnavfall om projektet bedöms synnerligen angeläget ur nationell synpunkt och ingen annan lämpligare plats finns tillgänglig.

Bestämmelsen som ger regeringen möjlighet att köra över ett kommunalt nej till mellan- eller slutförvar bör preciseras med objektiva kriterier. Ett statligt överkörningsbeslut bör förutsätta ett lokalt kompensations- och medfinansieringsavtal.

6. **Finansiering av strategisk miljöbedömning och beredskap**

För att kunna besluta om att anta en plan ska denna föregås av en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap miljöbalken. Enligt denna får regeringen bestämma att en myndighet eller kommun ska genomföra delar av den strategiska miljöbedömningen. Om kommunen åläggs att driva delar av den strategiska miljöbedömningen eller civil beredskap bör lagtexten säkerställa statsbidrag eller projektfinansierad avgift som täcker kostnaderna.

7. **Riktlinjer för parallella prövningsvägar**

Enligt promemorian ska det vara frivilligt att ansöka om ett godkännande enligt den nya lagen. Det innebär att den som avser att uppföra en kärnteknisk anläggning kan välja att istället låta prövningen ske på samma sätt som enligt nu gällande prövningsprocess.

Att den ordinarie prövningsprocessen formellt kvarstår ger sökanden ett strategiskt val. Två parallella processer gör dessutom förankringsarbetet svårare att förklara för medborgarna. Regeringen bör därför komplettera kärnkraftsprövningsutredningens förslag med tydliga

riktlinjer för när plan-vägen respektive den ordinarie vägen ska tillämpas, så att kommunen kan planera sitt arbete och sina resurser och samtidigt göra processen lätt att förstå för allmänheten.